

EENE JURY-BIECHT.

De uitspraken der Jury ter Internationale, koloniale en uitvoerhandel-Tentoonstelling te Amsterdam, hebben veel ontevredenheid verwekt. Op de tentoonstelling zelve vindt men daarvan menig bewijs; in enkele geschriften nog meer, en in meer of minder besloten kringen is de onvoldoendheid der uitspraken een erkend feit.

In bijna geen opzicht wensch ik dat vonnis van onvoldoendheid te weerspreken, zoolang het de beoordeeling geldt; — is er sprake van de hoegrootheid der toegekende belooningen en van hun aantal, dan mag er niet anders dan van meer dan voldoende gesproken worden.

Dit tweeledig oordeel over de uitspraken der Jury wensch ik toe te lichten.

De algemeene voorzitter der Jury zeide bij de uitspraak der bekrooningen „zeker zullen er onvolledigheden in ons werk zijn, maar hoe ook het oordeel er over mocht wezen, het was zeker dat de Jury getracht had haar plicht te doen en alles had aangewend om nijverheid en schoone kunsten te dienen. Het beginsel van billijkheid en onpartijdigheid hoog houdend, heeft men steeds gepoogd recht te doen aan iedereen.”

Het is zonder tegenspraak dat deze woorden de overtuiging van den algemeenen voorzitter weergaven. De arbeid die aan den „Conseil supérieur” der Jury was overgelegd zag er stellig ernstig uit, en zonder eenigen twijfel werd door vele jurygroepen het werk met ijver en nauwgezetheid opgevat en uitgevoerd, — maar toch ontbrak er hier en daar wel wat aan, en bijzonder aan het onderdeel der groepenklasse waarvan ik deel uitmaakte. En daar nu uit de verschillende gesprekken en overleggingen met onderscheidene medeleden der jury bleek, dat dezelfde fouten bij overlevering in allen jury-arbeid van vroegere tentoonstellingen bestaan hadden, en de tegenwoordigen zich alleen in de toenemende afmetingen van die vroegere onderscheidden, — kan het zijn nut hebben de ervaringen te Amsterdam opgedaan, mede te deelen.

Door den minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid uitgenoodigd deel uit te maken van de Jury te Amsterdam en wèl voor groep VI klasse 40, nam ik die uitnoodiging gaarne aan, en maakte mij den vrijen tijd voor het bijeenkomen der Jury zooveel mogelijk ten nutte, om de zaken die behandeld moesten worden, op te nemen. De arbeid was verpletterend groot; zulk een omvangrijk deel der tentoonstelling, zoo oneindig veel voorwerpen van zooveel verschillende takken van nijverheid waren in die groep en klasse bijeen verzameld. De lust in den arbeid ging over in zorg, en bij ieder vernieuwd bezoek eindelijk van zorg in angst. Het werd mij duidelijk dat ik vroeger overhaast en lichtvaardig was geweest, in het uitspreken van een afkeurend oordeel over jury- en commissie-werk. Die arbeid was te omvangrijk, de verantwoordelijkheid te groot.

In niet geringe spanning ging ik ter installatie-vergadering der jury, waar de arbeid beginnen zoude. Evenwel op die vergadering, die — weinig belangrijk — nog ontsierd werd door eene reclame om vergoeding der reis- en verblijfkosten der jury-leden, ontving ieder jury-lid niets anders dan een tafel van werkzaamheden, waarop aangeduid waren de data der verschillende bijeenkomsten van iedere groep en klasse. Geen enkele opheldering werd verstrekt; nog steeds had men het ontzettende werk voor zich. De klasse 40 toch bevat:

1. Olien, vetten, zepen, stearine, paraffine enz. Artikelen daaruit vervaardigd.
2. Verfstoffen, lakken en vernissen.
3. Geestrijke vloeistoffen voor huishouding of nijverheid enz.
4. Grondstoffen, proeven, monsters van verwerij, bleekerij, appretuur en looijerij enz.
5. Bewerkte caoutchouc, getah pertja, damar, copal en andere gomharsen.
6. Geneesmiddelen, minerale wateren, chemicalien, drogerijen, lucifers, reukwerken.
7. Andere voortbrengselen van fabriekmatige scheikunde en voorbeelden van toepassing.
8. Gips. Beenderenmeel en beenderenkool. Fosphaten, guano, kunstmest.

De eenige hoop van hem die belast was met de beoordeeling van al die zaken, ligt in de vrijheid om anderen, om specialiteiten ter hulp te roepen. Deze vrijheid had men den juryleden bij reglement gewaarborgd, zonder evenwel in dat reglement of elders aan te

wijzen, waaruit al die adviezen van specialiteiten benevens hunne reis- en verblijfkosten betaald moesten worden.

Eindelijk had de eerste vergadering van klasse 40 plaats. De bijeenkomst was vrij talrijk. Eenige heeren zaten om eene tafel in allerlei talen te praten. Men werd niet aangediend, niemand ontving, niemand stelde voor, — men ging eenvoudig zitten en wachtte wat komen zoude. De kennis met enkele Nederlandsche juryleden die opgekomen waren, was spoedig gemaakt, en eindelijk werd de beraadslaging geopend met eene korte toespraak van een der leden van het comité, waarbij de heeren tot slot verzocht werden zich te constitueren. Zonder dat een der Nederlanders wist wie er waren, en zonder dat hij het weten konde, werd gestemd; en o wonder! eene eerste bijeenkomst van mannen uit alle hoeken van Europa, koos bij eerste stemming met overgrootte meerderheid een bureau. De verkozen voorzitter noodigde daarop de heeren uit, op te geven tot welke onderafdeeling zij wenschten te behooren. Van die onderafdeelingen was al weder aan velen niets bekend, maar ik geloof dat mijne landgenooten even goed voelden als ik, na de wijze waarop het bureau werd geconstitueerd, dat de kwestie der nationale ijverzucht niet buiten spel was, — wij begrepen allen dat we op ons tellen hadden te passen.

Overeenkomstig mijn beroep sloot ik mij aan bij de onderafdeeling waaronder behoorden de verfwaren, waarbij waren gevoegd: olien en vetten, zepen (indien ze niet geparfumeerd waren) stearine, parafine enz.; artikelen daaruit vervaardigd; lakken en vernissen; lucifers; andere voortbrengselen van fabriekmatige scheikunde en voorbeelden van toepassing.

Bespeurende dat voor de onderafdeeling „looijerij” geen Nederlander tegenwoordig was, — gaf ik me op voor dien tak, vertrouwende op de welwillende voorlichting van vele in dat vak zeer ervaren vrienden.

De arbeid was nu aanmerkelijk verlicht; door de onderverdeeling van groep 40 werd het belangrijk voordeel verkregen, dat men niet met een 30tal personen te gelijk werkte, maar slechts met een zes- of achttal, en dat de te beoordeelen takken van nijverheid minder in aantal werden.

Dienzelfden dag werden de werkzaamheden begonnen. Men bepaalde het aantal punten dat men geven zoude:

1 a 3 niets.

4 a 5 eervolle vermelding.

6 a 10 brons.

- 11 a 15 zilver.
- 16 a 18 goud.
- 19 a 20 eerdiploma.

en toog aan den arbeid.

Thans kan ik kort worden. Reeds onmiddellijk bleek dat er geen sprake was van het onderzoek der tentoongestelde zaken; het lid der jury behoorende tot de natie wier tentoonstellingen men beoordeelde, gaf eenige inlichtingen; men keek de uitstalling eens aan, vroeg soms inlichtingen aan de tentoonstellers of hunne vertegenwoordigers, en vooral sloeg de bekroonden-lijst der laatste Parijzer tentoonstelling na. Dat was eigenlijk de eenige basis; — had men te Parijs brons gehad, dan kreeg men te Amsterdam zilver, vooral als men Franschman was. Naar den aard van het uitgestalde werd niet gevraagd; of de voorwerpen die men te beoordeelen had, eene som van intellekt, van wetenschap, van ondernemingsgeest of soms van speculatie vertegenwoordigden, was in geen geval de waardemeter; of de tentoonsteller reeds geruimen tijd in zijne zaken werkzaam was of niet, of hij, misschien minder uitstekend fabrikant, prachtig tentoonstelde; of hij, bij minder geslaagde tentoonstelling toch een voortreffelijk fabrikant was, werd niet gevraagd. Slechts in sommige gevallen was de jury streng. Daar waar de tentoongestelde voorwerpen in tegenspraak met zich zelf waren, en onder de juryleden positief deskundigen, barstte het onwêr los. Bevreemdend evenwel was het, dat dergelijke tentoonstellingen, die men zoude meenen dat eerder een brandmerk verdienden, toch nog bekroond werden, zij 't dan ook slechts met brons of eervolle vermelding.

't Zonderlingste voorbeeld van beoordeeling en bekrooning was dat van Raoul Pictet. Zijne inzending komt voor in de Fransche afdeeling no. 3814 — zwavelachtige anhydride (S O₂) om ijs te maken en koude te verwekken, met eene machine van 1500 à 2000 kilogr. Bleeking van gewezen stoffen.

Men zoude van eene dergelijke aankondiging al vrij wat verwachten, en zij die Raoul Pictet kenden als een zeer bekwaam scheikundige, zochten waarschijnlijk zijne zaken in de machine-galerij, in de hoop van daar alles in werking te zien. De heer Raoul Pictet had evenwel de zaak veel kalmer opgevat. In een der nevangallerijen van het hoofdgebouw vindt men zijne tentoonstelling, bestaande uit eene eenvoudige tafel, waarop een onvolledig scheikundig werktuig, en waarboven een bord waarop de naam van den tentoonsteller met al zijne ridderorden en vroeger

op tentoonstellingen behaalde onderscheidingen vermeld stonden. Tijdens het bezoek der Jury was de heer Raoul Pictet tegenwoordig, een zeer spraakzaam man, die ons behalve met een stortvloed van woorden, overlaadde met een pak van de meest verschillende brochuren, prospectussen etc. Onderscheidene leden der Jury waren verbaasd over deze luchthartigheid. Er was *niets* tentoongesteld; men gevoelde zich eenigzins beleedigd door zulk eene wijze van handelen, omdat toch de heer Raoul Pictet bij velen als een zeer bekwaam man bekend stond, en zijne zaken aan de bijzondere aandacht der Jury aanbevolen waren. Velen plaatsten achter zijn naam de cijfers 1 à 3. — Later zullen wij zien wat er van kwam.

De minerale wateren waren mede een bron van moeilijkheden. Ze waren ruim vertegenwoordigd, vooral de Spaansche en Hongaarsche bronnen. 't Gaf den indruk of zij de Fransche heeren verschalkt hadden.

De Lucifers gaven ook aanleiding tot het zonderlingste spel. Het was namelijk den inzenders ten strengste verboden, ontplofbare en ontvlambare stoffen in hunne tentoonstellingen op te nemen. Dien ten gevolge gaven de expositien van lucifers alleen de houtjes of wasjes in diverse afmeting en verpakking te zien. Sommigen kwamen schoorvoetend voor den dag met binnengesmokkelde waar.

Enkele inzenders gaven blijk van veel ondervinding in tentoonstellings zaken. Zij vertoonden eenige monsters van hun fabrikaat, en overigens niets dan ledige doosjes, kistjes of pakjes.

Herhaaldelijk heb ik mij afgevraagd of 't niet beter ware hangende dezen oppervlakkigen en bedriegelijken arbeid, onder protest mijn ontslag te nemen, dan door te gaan en niet alleen medewerker te blijven, maar ook medeplichtige te worden. Verschillende overwegingen hielden mij echter terug. Het kon toch zijn nut hebben, om alles ten einde toe mede te maken, en dan was de beoordeeling van Nederland eene der laatsten aan de beurt. In overleg met nederlandsche leden der groepsjury, werd dus doorgewerkt. Wij overwogen dat terugtrekken alleen ten gevolge zoude hebben, dat Nederland stiefmoederlijk met bekrooningen bedeed werd, en dat de groote menigte onbekend met de ijdelheid van het beoordeelingswerk, de gevolgtrekking zoude maken, dat ons vaderland achterstond bij alle andere landen. Dit nu wenschten wij te voorkomen.

Thans kom ik tot een zeer treurig deel van de door mij voorgenomen biecht; maar ter wille der eerlijkheid moet ik verklaren,

dat de Nederlandsche inzenders evenmin beoordeeld werden als welke anderen ook. De verschillende onderscheidingen werden in deze afdeeling met dezelfde lichtvaardigheid daarheen geworpen, als overal elders. Er zijn maar drie bijzonderheden voorgevallen in de Nederlandsche afdeeling. Twee inzenders hadden blijkbaar een deel van den glans hunner tentoonstelling ontleend aan de werkplaatsen van derden, en werden daarom laag geschat. Een derde verkreeg de hooge onderscheiding niet, waarvoor de Nederlanders in de jury hem voordroegen. En waarom niet? Omdat uit het rapport der laatste Parijzer-tentoonstelling bleek dat hem daar eene veel lagere onderscheiding ten deel gevallen was. Wij moesten zwichten voor dien alles beheerschenden maatstaf, en hoewel wij later konden aantonen dat de vertoonde Parijzer rapporten althans op dat punt eene drukfout bevatten, het mocht niet baten; onze landgenoot werd het slachtoffer van die drukfout!

Eindelijk was het werk gereed; de onderafdeeling was afgedaan, en wij zouden ons als klasse 40 vereenigen.

Inmiddels had ik zooveel mogelijk de onder-afdeeling van het leder mede behandeld, waarin later nog een Nederlander, zeer thuis in het vak, zitting nam. Dit gaf mij vrijheid om, zonder de belangen mijner landgenoten te verwaarlozen, tevens het grootere werk in de eerste afdeeling mede te doen.

Was het om den geringeren omvang der leder-afdeeling; of was het door den meerderen ernst der jury-leden in die afdeeling? of misschien wel om beide redenen? Genoeg zij het dat het onderzoek over het gansche terrein der tentoonstelling met grooten ernst en nauwgezetheid geschiedde. Mindere bekendheid met dien tak van nijverheid is oorzaak, dat ik althans niet beoordeelen kon of er ook inzendingen ter kwader trouw waren, maar stellig zeker is het, dat het ingezondene volkomen goed onderzocht werd. Deze jury-afdeeling bestond uit een Belg voorzitter, een Franschman secretaris, een Rus, een Duitscher en twee Nederlanders. Op den hoogen graad van volkomenheid, dien het onderzoek in deze afdeeling bereikte, kom ik nader terug.

De klasse 40 kwam bijeen, en bij enkele punten ontstond levendige discussie. 't Mag onbescheiden schijnen, maar ik acht het plicht sommige scherp sprekende punten in die discussie bekend te maken. Daarbij maak ik een streng onderscheid tusschen de mededeelingen van algemeenen aard, en die welke men vertrouwelijk zoude kunnen noemen. Deze laatsten vind ik geene vrijheid om mede te deelen.

In de eerste plaats dient echter de kwestie der punten besproken te worden. Het denkbeeld dat daaraan ten grondslag lag, was dat ieder jury-lid zijne eigene bevinding zoude noteeren, en dat alsdan later de doorsneë-punten zouden aanwijzen, wat de besproken vriend hebben zoude. Al gaandeweg kwam dat echter in onbruik, men ging vlugger te werk; één noemde een getal en de overigen vielen bij, of gaven hunne opvatting voor meer of minder te kennen. De Fransche leden der jury hadden eene eigenaardige manier van voorstellen. Zij zeiden bijv.: „un joli petit huit” kan men het netter zeggen? De man kreeg dan in de Fransche afdeeling uit eene fransche pen 7, dat is nog brons. In de pen der andere nationaliteiten 5. 't Behoeft geen betoog dat de verongelijkten dapper „revanche” namen!

De inzending van prof. Raoul Pictet, reeds hiervoor besproken, maakte al dadelijk in de klasse-vergadering een bijzonder onderwerp van discussie uit. 't Wekte verbazing dat hij door een der fransche leden voorgesteld werd voor eene gouden medaille. Men voegde er bij: „C'est l'homme du froid!” 't Was aan de eene zijde waar dat de man een zeer verdienstelijk scheikundige is; aan de andere hield hij als inzender de jury voor den gek; maar aan de derde zijde! Er hadden zich faktien onder de jury-leden gevormd; velen hadden hunne voorliefden en hadden onderling transactien gesloten. Frankrijk was het eerste aan de beurt, en niemand wilde de heeren ontstemmen. Het oude „à vous messieurs les Français!” kwam weêr in praktijk, en Raoul Pictet werd voorgedragen voor eene gouden medaille.

Eene inzending uit Rusland gaf mede aanleiding tot overleg; het was een veulenhuid over de lengte-as voor de eene helft bereid met het haar er op, en voor de andere helft bereid tot zwart glacéleder. Aan dat laatste gedeelte waren twee handschoenen gedeeltelijk uitgesneden en bewerkt. De bijzonderheid van de inzending is, dat de fransche nijverheid in de laatste tijden veel moeilijkheid ondervindt, om het leder te leveren voor de handschoenen met arm-manchetten. De huiden, groot genoeg om ze er uit te snijden zijn gewoonlijk te dik, en de eenige huiden die volkomen groot genoeg zijn en niet te dik, zijn die van dood geboren veulens. Deze komen nu zelden voor, en de veulens zijn in 't algemeen te kostbaar om ze te dooden voor het vel, — niet alzo in Rusland. Van fransche zijde werd aangevoerd dat deze inzending slechts eene „farce” was en geene ernstige industrie vertegenwoordigde. Dit werd evenwel van andere zijde en op

goede gronden weersproken, zoodat den betrokken persoon recht wedervoer, hoe onaangenaam het ook voor de oppositie mocht zijn, te moeten erkennen dat een bijna uitsluitend fransch artikel, met beteren uitslag en in voldoende hoeveelheid in het barbaarsche Rusland gefabriceerd werd.

Ook de minerale wateren waren hier een veel besproken punt. De Spanjaarden en Oostenrijkers stonden elkander krachtdadig bij, en vroegen voor vreemde bronnen met bijna onuitsprekelijke namen, hooge onderscheidingen. Dit vond van vele zijden tegenstand; er werd aangevoerd, dat de exploitatie eener bron geene bijzondere uitvinding of geene bijzondere intellektuele kracht vorderde, althans geene andere dikwijls, dan die van een advertentie-bureau. Frankrijk kwam er sterk tegen op, om de onbekendheid der voorgestelde bronnen. Spanje en Oostenrijk zeiden dat het hunne schuld niet was dat zoo vele Fransche en Duitsche bronnen niet ten toon stelden, dat die ongetwijfeld nog hoogere onderscheiding verdienden, maar dat men hier alleen rekening te houden had met de bronnen die tentoongesteld hadden, en dat daghelder bleek dat de Spaansche en Hongaarsche bronnen de bekrooningen verdienden, waartoe zij voorgedragen werden. Eindelijk gaf Frankrijk toe, maar eischte dan ook eene hooge onderscheiding voor de bron van St. Galmier, die millioenen flesschen jaarlijks verkoopt. Holah! zeide een derde, die goed in Frankrijk's groote steden bekend was, hoe komt het dat St. Galmier zoo veel verkoopt? Dat komt omdat die bron in handen is van een' flesschen-fabrikant, en dat het water dier bron een uitstekend drinkwater is. Nu wordt de flesch met dat „eau de St. Galmier” voor iets meer verkocht dan de prijs der flesch; de lui drinken het water op, en gebruiken de inderdaad goede flesschen om hunnen wijn in af te tappen! Deze mededeeling werd niet tegengesproken, maar de naijver der natiën, bezorgde aan de bron van St. Galmier ook na hare ontsluiting, eene gouden medaille.

Aan de beurt kwam ook een voorstel van de leder-jury, om aan eenige fransche fabrikanten van gelakt leder (vernisseurs), de hoogste onderscheiding te geven. Deze voordracht was op zich zelve eenvoudig bespottelijk, en van fransche zijde werd zelfs tegenstand geboden, men vreesde eene strenge afwijzing, De toelichting der voordracht bleef niet uit. De voorgedragenen waren nagenoeg allen gelijk, maar als enkelen van hen nu een diplomé d'honneur kregen, dan kregen zij te Parijs ook het legioen van eer! en waarom hun nu dat kruis niet gegund?

Niettegenstaande deze nog al piquante discussien, waren de beraadslagingen van klasse 40 spoedig afgelopen. In oppervlakkigheid waren zij een evenbeeld van het jury-onderzoek. Het rapport werd geteekend en opgezonden naar groep 6.

De vergadering der groep 6 had als eerste bijzonderheid, dat zij gehouden werd op eene andere plaats en op een vervroegd uur; zoodat het meerendeel der leden buiten Amsterdam woonachtig, te laat kwam.

Was het bureau der groep uitstekend zamengesteld, — zij mogen zich de eer daarvan niet toeigenen, — want de heeren waren al aan het werk voor dat het oorspronkelijk bepaalde uur der vergadering was aangebroken. Er heerschte een sombere plechtige toon. De jury-leden waren onder den indruk van de inspanning der laatste dagen (?), en voelden al den ernst van hun werk! De rapporten werden voorgelezen en gevraagd of men daarop aanmerkingen had. Een er van maakte inbreuk op den regel, dat juryleden, zelf exposanten, buiten mededinging moeten blijven. Dit gedeelte van het rapport werd gewraakt. Nog werd een poging gewaagd om de hooge onderscheidingen aan de bronnen toegekend te verminderen, of liever geheel weg te nemen. De vraag werd gesteld of de exploitatie eener bron was „un art, une science, une industrie, ou une spéculation?” men beantwoordde haar met de exceptie, dat de rapporten der jury, als de vrucht van ernstig en rijp onderzoek, moest worden geeerbiedigd! Enkele der juryleden in klasse 40, zagen elkander bij het hooren dezer woorden aan, even als de auguren der oudheid!

Voor de nadere beoordeeling van mogelijk overgeslagen inzendingen, of voor de herstelling van tastbare vergissingen, werd eene commissie ter assistentie van het bureau benoemd. In deze commissie werd ik weder aangewezen; zij werkte ernstiger; de overleggingen droegen een vertrouwelijk karakter, zoodat ik geene vrijheid vind mededeeling te geven van 't geen in haren boezem voorviel. Slechts een punt wensch ik te releveren, omdat het alleen een algemeen beginsel betrof. Het goed recht der fabrikanten van margarine boter en van chicorei om naar onderscheidingen te staan, werd bestreden. Men noemde hunne nijverheid eene fabricatie van vervalschingen. Deze meening heb ik met kracht bestreden. Het blijft mijne opvatting dat deze lieden even goed recht van bestaan hebben in de rij der industrieelen, als zoovele anderen. Alleen de handelaren die de surrogaten voor het oorspronkelijke artikel aan de markt brengen, dienen gebrand-

merkt te worden, de artikelen zelf hebben recht van bestaan, trouwens zij handhaven zich op uitstekende wijze.

De conseil supérieur der Jury heeft de voordrachten der verschillende groepen niet volkomen gevolgd, en hen hier en daar met meer of minder geluk gewijzigd. Zien we de desbetreffende mededeelingen in het instituut van ingenieurs, dan was hij niet gelukkig, en maakte van de bekrooning van Raoul Pictet nog een vroedwerk; maar wat klasse 40 aangaat en speciaal de onderdeelen die ik mede behandelde, wensch ik gaarne te verklaren, dat zijne wijzigingen blijk geven van ernstig overleg en zuiverder opvatting der taak, dan bij vele juryleden bestaan heeft.

Dat het jurywerk, zooals dat in eene onderafdeeling van klasse 40 werd opgevat, geene waarde heeft, behoeft wel geen nader betoog. Geen der bekroonden kan zich in ernst op zijne onderscheiding beroepen; geen der slachtoffers behoeft zich zijne teleurstelling aan te trekken. Het werk was ijdel, van het begin tot het einde!

Met deze treurige biecht zoude ik kunnen eindigen. Het treurige jurywerk was slechts de voltooiing van gelijksoortigen arbeid op vroegere tentoonstellingen! maar juist de enkele lichtpunten in 't werk, vooral die in de onderafdeeling van het leder, doen de verplichting ontstaan om naast het relaas der tekortkomingen, eene poging te wagen tot verbetering.

Ongetwijfeld zal die poging gebrekkig zijn; mijne krachten staan daartoe in Nederland in dezelfde bijna machteloze verhouding, als de krachten van Nederland zouden staan tegenover die der wereld, wanneer men eene hervorming wilde beproeven. Daarom evenwel niet gezwezen! in ieder geval kan Nederland maatregelen nemen, die aan zijne industrieelen op de eerstvolgende algemeene tentoonstelling vruchten bezorgen.

Het is altijd eene moeilijke vraag, of het geven van subsidie voor eene tentoonstelling, door den staat gewettigd is. Mocht men echter al tot de conclusie komen, dat het op zich zelf genomen onjuist is, — het feit dat naburige regeeringen het doen, maakt het voor kleine staten noodwendig, het voorbeeld te volgen. Het zal de Engelsche nijverheid en den Engelschen handel geen schade doen, dat zij op de Amsterdamsche tentoonstelling zulk een ongelukkig figuur maakten; maar 't zoude noodlottig voor Nederland geweest zijn, wanneer het geene flinke gemaakt had.

Maar wanneer eene regeering onderstand geeft, heeft zij recht vruchten van hare offers te verwachten. Blijft men nu voortgaan

op den nu gebruikelijk geworden weg, dan zullen de vruchten denkbeeldig blijven, en mag men niet anders verwachten dan dat de verslagen der regeerings-commissien en jury's, zullen blijven wat ze tot nu toe zijn geweest, — eene krachtige lofspraak voor de auteurs van het verslag. Men blijft dan in de treurige noodzakelijkheid van zich zelve en anderen wijs te moeten maken, dat men een nuttig werk verricht heeft.

Hoe 't kwaad te vermijden? Hoe te voorkomen dat inzendingen niet reëel zijn? Hoe te voorkomen dat de belooningen zuiver fictie zijn?

Misschien werd het vroeger ook in praktijk gebracht, en dezelfde maatregel toegepast op andere takken van nijverheid, — maar één tak der Amsterdamsche tentoonstelling en wèl in de Belgische afdeeling, wees den weg aan, dien men op moet. De Belgische leder-industrielen hebben van al hunne inzendingen eene vóór-tentoonstelling gehouden; daar werd uitgezocht wat naar Amsterdam zoude gaan en wat niet. De beoordeelaars waren door de inzenders uit dezen gekozen, en de leden dier commissie van beoordeeling hadden zich bij voorbaat verbonden, buiten mededinging te zullen blijven. Deze maatregel heeft ten gevolge gehad, dat er te Amsterdam in de Belgische afdeeling geene lederinzendingen zijn geweest van twijfelachtig gehalte, en geeft, — dit zij tusschen twee haakjes gelezen, — tevens voor den aandachtigen bezoeker de verklaring hoe belangrijke inzendingen in die afdeeling niet bekroond werden, zonder dat zij de vermelding dragen van lid der jury.

Men ga nu nog een' stap verder. De regeering benoeme een persoon als voorzitter en administratief leider der huiselijke commissie van beoordeelaars, en verbindt aan hare subsidie de voorwaarde van door deze commissie waardig gekeurd te zijn. De overige inzenders kunnen dan toch exposeeren, zoo zij dit verkiezen, maar zonder aanspraak te kunnen maken op subsidie van wege de regeering. Men kan aan de subsidie tevens de voorwaarde van tijdige inzending verbinden, en daardoor het noodeloze te laat komen van de inzenders voorkomen.

Den Voorzitter der genoemde commissie zij tevens opgedragen om zich de noodige inlichtingen te verschaffen omtrent de nijverheid der inzenders, opdat hij die gegevens aan de jury der tentoonstelling kunne mededeelen. De huishoudelijke commissie van beoordeelaars is het aangewezen ligchaam voor het verschaffen dier inlichtingen, — zij vertegenwoordigt toch het geheel der

nijverheid. De door de regeering aangewezen persoon behoeft geen deskundige te zijn in iederen tak van nijverheid, want hij ontvangt de noodige inlichtingen van de belanghebbende deskundigen. Men vermijdt daardoor ook 't gevaar van iemand te moeten kiezen, die den naam heeft, overal verstand van te hebben. Hij kan ook voorzitter zijn van meer dan eene commissie, en langs dezen weg met zijne mede-commissarissen, de natie met kracht in het buitenland vertegenwoordigen. De commissie die aldus gevormd wordt, kan uit zeer weinig personen bestaan, terwijl zij, degelijk toegerust, flink kan optreden.

Op deze wijze zal men eene degelijke verzameling van inzendingen verkrijgen, die volkomen aan het doel beantwoorden, vooral wanneer men het denkbeeld van eene goed figuur te willen maken laat varen. Dat is niet de taak der regeering, maar die van de industrielen zelve. Meenen zij het overbodig om flink in te zenden, dan behoeft waarlijk de regeering dat overbodige niet uit te lokken. Men make zich daaromtrent niets wijs, de handelaar of industrieel, die voor zaken de tentoonstelling bezoekt, onderscheidt zeer spoedig het kaf van het koren, en haalt de schouders op bij die dwaze pogingen om meer te schijnen dan men is.

Voor de regeerings-commissarissen is nog eene taak weggelegd, en die is de zwaarste. Zij hebben niet te rapporteeren over de voortreffelijkheid der inzending van hunne eigene natie, die was reeds geconstateerd, maar zij hebben de waarde dier inzendingen te beoordeelen in verhouding tot de inzendingen van andere natien. Zij hebben daarbij in het oog te houden, dat de ware vriend hij is, die de feiten toont; men denke daarbij aan den Duitschen hoogleeraar Reuleaux, die, hoe sterk men hem ook uitgekreten hebbe na zijn verslag over de duitsche inzendingen te Philadelphia, toch gebleken is de beste vriend der duitsche industrie te zijn.

Maakt men hierbij de opmerking dat het wellicht onmogelijk zal zijn personen voor dat werk te vinden, berekend voor die zware taak en geneigd haar op zich te nemen, dan mag de vraag gesteld worden of een volk dat zoo weinig intellekt oplevert, wel 't goed recht heeft om in een wedstrijd der natien op te treden. Intusschen dat geval is gelukkig voor Nederland niet te duchten. De mannen zijn er, al houden zij zich nu wellicht schuil, uit weêrzin tegen het werk, of liever tegen de wijze waarop het verricht wordt.

't Is mogelijk of zelfs waarschijnlijk dat eene algeheele hervor-

ming van het tentoonstellingswezen, langs dezen of dergelijken weg niet bereikt wordt, en dat het beoordeelingswerk in ieder geval behebt blijft met al de kwalen, die omschreven werden, maar ook dan nog kan Nederland dien beteren weg opgaan. Eerstens ontvangen dan de nederlandsche inzenders toch een leeuwendeel van de toe te kennen onderscheidingen, want hunne inzendingen *zijn uitstekend* (men berekene het aantal der bekrooningen nu door de Belgische leder-industrie verkregen), en vooral tweedens, hebben de nederlandsche industrieelen een onderlingen wedstrijd gehad, en ontvangen zij van de regeerings-commissarissen een verslag van de waarde hunner inzendingen tegenover die der andere natien.

Maar wat men late of doe, het is van het hoogste belang dat de jury van de eerste de beste internationale tentoonstelling, worde beperkt in het aantal en den aard der toe te kennen bekrooningen. Een flink optreden in deze vindt zonder twijfel weerklank. Nu gaat men door op den ouden sleur, waarvan gezegd kan worden dat een ieder hem afkeurt.

De hoogste onderscheiding die men toe kan kennen, is het eere-diploma. Zooals daarmede op de latere tentoonstellingen en nu vooral geleefd is, ontnemt er alle waarde aan. Het eere-diploma is niet meer weggelegd voor hem die eene der wereld nut aanbrengende uitvinding deed, of voor hem die nieuwe bronnen van bestaan schiep, of, op welke wijze ook, zich bijzonder verdienstelijk jegens de maatschappij maakte. 't Werd eenvoudig toegewezen als overtreffenden trap. Of men had te Parijs reeds goud gekregen, en kreeg daarom nu een eere-diploma; of men was groot producent, of stout speculant, of eenvoudig protégé. Waarom toch werd aan hen die groote hoeveelheden Stassfurter zout in den handel brengen een eere-diploma toegekend, en waarom dan ook niet aan groote steenkoolhandelaren? De verdiensten staan gelijk; geen van beiden vonden iets uit; geen van beiden maakten zich intellektueel verdienstelijk jegens de maatschappij; zij deden alleen groote zaken, — misschien niet eens goede! Welke verdiensten zijn er gelegen, welke bewijzen van bijzondere wetenschap of kunst zijn er te vinden in het exploiteren van eene eenmaal ontdekte bron, wier heilzaamheid geconstateerd werd door derden? Wordt het eerediploma niet tot eene advertentie verneerd? Wordt het hier niet uitgereikt als belangrijk middel van reclame?

Welke hooge verdiensten jegens de maatschappij hebben bijv.

de Parijsche vernisseurs; welke de talrijke collectieve uitzendingen, die nu zoo menig eerediploma verkregen?

En dan het aantal. Kwistiger dan te Amsterdam kon moeilijk te werk gegaan worden.

Men oordeele:

	inzendingen.	bekrooningen.	eerediploma's.
Nederland verkreeg op	1231	842	waaronder 43
Belgie	1160	906	" 62
Duitschland	1232	964	" 50
Engeland	315	195	" 16
Frankrijk	1587	1203	" 167
Italië	81	70	" 3
Oostenrijk—Hongarije	190	177	" 10

Men zoude inderdaad gaan denken dat in ieder land en in elk vak vóór-tentoonstellingen werden gehouden, en dat niets dan uitstekende zaken waren ingezonden!

Indedaad het is meer dan noodig dat van bevoegde zijde krachtig opgetreden worde; gaat men op deze wijze verder voort, dan is er geene regeering meer verantwoord wanneer zij 's lands gelden aan dergelijke zaken besteed. Iedere tentoonstelling zal dan het karakter verkrijgen van de treurige verzameling van trivialeiten, die men te Amsterdam in de fransche afdeeling konde zien, onder den weidschen naam van „galerie du travail."

's Bosch.

G. BOSCH,
*Voorzitter der Kamer van Koophandel
 en Fabrieken te 's Bosch.*

